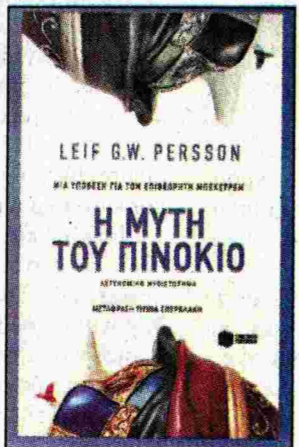
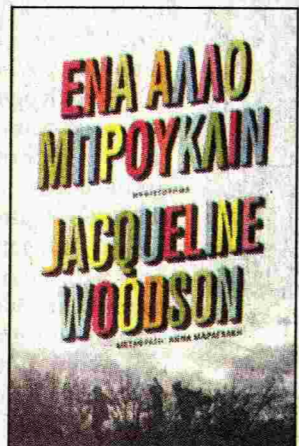
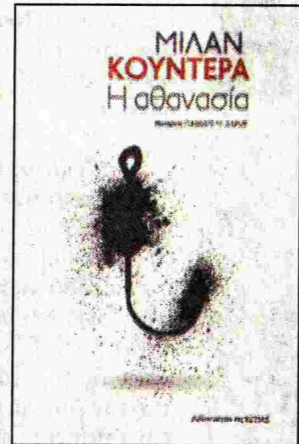
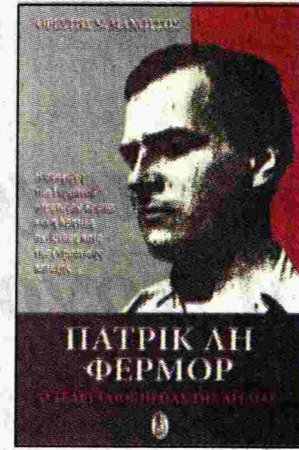

Κριτική - παρουσιάσεις: **Χαρίκλεια Γ. Δημακοπούλου**

ΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ιδρύματά μας έχουν καταληφθή από πυρετό ιδεών και ως καλοί Έλληνες αγωνίζονται στο «παρά πέντε» να συγκροτήσουν προγράμματα και προτάσεις για το έορτο έτος 2021. Λησμονούν ότι για την όρθη προπαρασκευή χρειάζεται χρόνος και περιστροφές, ενώ τα διαθέσιμα κονδύλια είναι περιορισμένα. Πάντως οι προτάσεις, από όσα μαθαίνω, πέφτουν βροχή. Έμεις όμως στα δικά μας!

– **Όρεσθης Ν. Μανούσος, Πάτρικ Λη Φέρμορ. 'Ο τελευταίος ήρωας της Άγγλιας. 'Η άπαγωγή του Γερμανού στρατηγού Κράιπε και η Κρητική αντίσταση κατά της Γερμανικής Κατοχής** (έκδ. Anubis, σελ. 156, ευρώ 10). Ο συγγραφέας του παρόντος βιβλίου είναι Όμοτιμος Καθηγητής της Ιατρικής του Πανεπιστημίου Κρήτης με ειδικότητα γαστρεντερολόγου αλλά από την συνταξιοδότησή του και έξις ασχολείται κυρίως με την τοπική ιστορία της γενετήρας του μεγαλονήσου. Στο ευσύνυπο αυτό βιβλίο περιγράφεται για μία ακόμη φορά η ιστορία της άπαγωγής του στρατηγού Κράιπε από ομάδα στην οποία μετείχε ο Πάτρικ Λη Φέρμορ και εξάιρεται κυρίως η συνδρομή των Κρητών αντιστασιακών που μετέσχον αυτής. Παρά τά γραφόμενα κατά καιρούς από πολλούς, ιδιαίτερας Βρεταννούς και Έλληνες, η άπαγωγή του Κράιπε δέν επέδρασε καθόλου στην εξέλιξη των επιχειρήσεων στην Ελλάδα και την Μέση Ανατολή, κυρίως διότι ο άπαχθείς ήταν πολύ αντιπαθής στους ύφισταμένους του! Τά στοιχεία για την αντίσταση στην Κρήτη, έχουν τό ενδιαφέρον τους, κυρίως διότι εκεί έλειτούργησαν άλλοι μηχανισμοί που δέν επέτρεψαν την έγκατάσταση των μεγάλων αντιστασιακών οργανώσεων της κυρίως Ελλάδος, δηλαδή του ΕΛΑΣ και του ΕΔΕΣ και αντίθέτως σχηματίστηκαν επιτόπιες ομάδες υπό Κρητες όπλαρχηγούς μή έλεγχομένες από κόμματα. Πάντως, είναι έντυπωσιακό ότι αλλά σήμερα η θέσις του Πάτρικ Λη Φέρμορ παραμένει ακλόνητη στην μνήμη των Κρητών. Δέν ύπάρχει άμφιβολία ότι ο Άγγλος συγγραφέας ύπηρεξε πράγματι φιλέλληνα, συνδεδεμένος τόσο με τον τόπο μας όσο και με τους ανθρώπους. Αυτό ήταν και τό σημείο διαφοροποίησώς του έν σχέσει πρός άλλους Βρεταννούς άξιωματικούς της περιόδου που έβλεπαν κυρίως

τόν τόπο ως στρατηγικό χώρο και τους ανθρώπους ως μέσον επιτεύξεως στρατηγικών στόχων της βρεταννικής πολιτικής, όχι κατ' ανάγκη ένισχύσεως των ελληνικών επιδιώξεων. Πάντως, η ύπόμνησις των γεγονότων της Κατοχής και της ιδιαιτερότητος της προσωπικότητος του Φέρμορ διατηρούν τό ένδιαφέρον τους και την άξία τους.

– **Μίλαν Κούντερα, 'Η άθανασία** (μτφρ. Γιάννης Η. Χάρης, έκδ. Βιβλιπωλείον της Έστίας, σελ. 457, ευρώ 17). Τό βιβλίο αυτό του διασημού Τσέχου συγγραφέως που έλαβε την γαλλική ύπηκοότητα τό 1981 και άνέκτησε την τσεχική ύπηκοότητα μόλις κατά τό παρελθόν έτος (!) άνήκει σε κομβική στιγμή της πορείας του. Είναι ταυτοχρόνος τό τελευταίο βιβλίο του που έγγραφε στην τσεχική γλώσσα και τό πρώτο που μετεφράσθη παράλληλα και έκυκλοφόρησε πρώτα στην γαλλική γλώσσα μετά από θεώρηση του ίδιου του συγγραφέως. Ο Κούντερα θεωρείται από τους κλασικούς της έποχής μας, αλλά έφ' όσον ζή είναι πολύ ένωρίς νά βεβαιωθή τοϋτο. Έκείνο που μπορεί νά βεβαιωθή όμως είναι άναμφίβωλος ότι διαβάζεται και μπορεί νά ξαναδιαβασθή, κάτι που προαναγγέλλει την «άνθεκτικότητα» του στον χρόνο. 'Η «άθανασία» είναι η ιστορία δύο γυναικών άδελφών, της Άνιές (Άγνης) και της Λώρας και των ανθρώπων που συνδέονται με αυτές, κυρίως του συζύγου της Άνιές. Πέρα από αυτό όμως είναι μία ιστορία που προσπαθεί νά καταδείξει με λογοτεχνικό τρόπο την φιλοσοφική σκέψη της διαφοροποίησεως μετά του είσθαι και του φαίνεσθαι, της προσηλώσεως του ανθρώπου στην ιδέα της άθανασίας που όδηγει στην καλλιέργεια της εικόνας, του φαίνεσθαι, πολύ περισσότερο από εκείνην του είσθαι. 'Η πρόσληψις των προτύπων των φιλοσοφικών μυθιστορημάτων από την έποχή του Θερβάντες και έξις επέτρεψε στον Κούντερα νά συνθέση ένα μυθιστόρημα πολύ κοντά στο είδος αυτό αλλά ταυτοχρόνος νά προσθέση την άγωνία της άναζητήσεως της ύπάρξεως και της διαωνίσεως της ταυτότητος.

– **Jacqueline Woodson, 'Ένα άλλο Μπρούκλιν** (μτφρ. Άννα Μαγαράκη, έκδ. Πόλις, σελ. 168, ευρώ 14). 'Η συγγραφέας θεωρείται από τά άνερχόμενα

όνόματα της άμερικανικής λογοτεχνίας. Τό παρόν είναι τό πρώτο της βιβλίο που άπευθύνεται σε ένηλικούς, ένώ έχει μακρά και πολυβραβευμένη πορεία στο νεανικό μυθιστόρημα και κυρίως σε αυτό που άπτεται της ταυτότητος και των προβλημάτων των νεαρών μαύρων στην σημερινή Νέα Ύορκη. Ο τίτλος είναι προφανές ότι άποτελεί διακειμενική άναφορά στο παλαιό γνωστό βιβλίο της Μπέττυ Σμίθ (1896-1972) «Ένα δένδρο μεγαλώνει στο Μπρούκλιν», που άπευθύνεται στους έφήβους. Όμως τό Μπρούκλιν των τεσσάρων ήρωίδων της Γούντσον, δηλ. της Όγκοστ, της Σύλβιας, της Άντζελας και της Τζιτζι, είναι ένα πολύ σκοτεινό μέρος όπου κυκλοφορούν τοξικομανείς παλαιοί βετεράνοι του Βιετνάμ που βιάζουν κορίτσια, οι μητέρες εξαφανίζονται πολύ εύκολα, οι πατέρες καταλαμβάνονται από θρησκευτική μανία και όπου η παραφροσύνη καρδοκεί σε κάθε βήμα. Είναι ένας κόσμος στον όποιο οι τέσσαρες ήρωίδες βαδίζουν με θάρρος και έλπίδες, με την γνωστή εκείνη αίσθηση των εφήβων ότι είναι άθάνατοι και, έφ' όσον πρόκειται για κορίτσια, ταυτοχρόνος πολύ όμορφες και ταλαντούχες. Μέ δύο λόγια αισθάνονται ότι ό κόσμος τους άνήκει και τους όφείλει. Και έρχονται άντιμέτωπες με την πραγματικότητα. Και με την διατύπωση της μαύρης ταυτότητός τους.

– **Leif G.W. Persson, 'Η μύτη του Πινόκιο** (μτφρ. Τζίνα Σπερελάκη, έκδ. Πατάση, σελ. 634, ευρώ 20). Ο Πέρσον θεωρείται από τους κορυφαίους συγγραφείς άστυνομικών μυθιστορημάτων στην πατρίδα του Σουηδία. Και διαθέτει και επιστημονικά όπλα για τον ρόλο, άφου είναι διάσημος έγκληματολόγος και μελετητής ψυχολογικών προφίλ, τέως σύμβουλος στο σουηδικό ύπουργείο Δικαιοσύνης και καθηγητής στην Έθνική Σουηδική Άστυνομική Σχολή. 'Η ιστορία που άφηγείται με ήρωα τον έπιθεωρητή Μπέκστρεμ, έναν άφόρητο τύπο με «γαϊδουρινό χαρακτήρα» αλλά πάντοτε με μεγάλες ίκανότητες (διαφορετικά πώς νά γραφή τό μυθιστόρημα;) πλέκεται σε βάθος χρόνου ενός αιώνας και έχει ως θέμα ένα έργο τέχνης και τις περιπέτειές του. 'Η πλοκή είναι εξαιρετικά κινηματογραφική και πιστεύω ότι μάλλον θά σās κρατήση ζύπνιους έως ότου τό τελειώσετε!

Περιπέτειες του χρυσού

ΠΟΛΥΣ λόγος γίνεται περί του χρυσού της Τραπεζής της Ελλάδος και της «άρπαγής» του από τους Γερμανούς κατά την διάρκεια της Κατοχής. Όμως ύπάρχουν ακλόνητες μαρτυρίες που άποδεικνύουν ότι ό ελληνικός χρυσός φυγαδεύθηκε εγκαίρως από την Άθήνα στα Χανιά, στην Άλεξάνδρεια, στην Νότιο Άφρική και τελικώς στο Λονδίνο για νά επαναστατισθή λίγο μετά την Συμφωνία της Βάρκιζας. Στην περιπέτεια αυτή ύπήρχαν τέσσαρες άγρυπνοι φρουροί της άκεραιότητος του χρυσού: ό Διοικητής της Τραπεζής Κυριάκος Βαρβαρέσος και τρεις νέοι ύπάλληλοι, δηλαδή οι Άριστέιδης Λαζαρίδης, Μίνωας Λεβής και Σωκράτης Κοσμίδης. Έχουμε την τύχη νά σώζεται τό ήμερολόγιο του τελευταίου και νά έχει έκδοθη προσφάτως. Πρόκειται για την έκδοση: **Σωκράτης Κοσμίδης, 'Ημερολόγιο 1941-1945. Από την Άθήνα στο Λονδίνο με την έξοριστη κυβέρνηση: Ένας ύπάλληλος της Τραπεζας της Ελλάδος άφηγείται** (έισαγωγή-μεταγραφή-σημειώσεις Άντζελα Καραπάνου, έκδ. Τράπεζα της Ελλάδος, σελ. 272, εικ., ευρώ 14).

Ο Σωκράτης Κοσμίδης (Σμίρνη 1898-Άθήνα 1969) ήταν λοιπόν στην τριάδα των ύπαλλήλων που άπέτελεσαν τους Κερβέρους του δημοσίου χρήματος κατά την περίοδο της Κατοχής όταν ό χρυσός φυλασσόταν σε διάφορες τράπεζες του έξωτερικού έως ότου κατατεθή στην Τράπεζα της Άγγλιας και εκείθεν νά επιστρέψη στην Άθήνα. Τό ήμερολόγιο του είναι ένα λιτό αλλά πολύ ένδιαφέρον κείμενο. 'Η τήρησις αυτού δείχνει σαφώς άνθρωπο που άντελαμβάνετο ότι ζούσε ιστορικά γεγονότα. Έξ άλλου, είχε γνωρίσει τον Α΄ Παγκ. Πόλεμο και την Μικρασιατική Καταστροφή... Στάς έγγραφές του βρισκει ό άναγνώστης την ζωή των έξοριστων στην Αίγυπτο και τό Λονδίνο δημοσίων ύπαλλήλων, παρακολουθεί τίς αντιδράσεις του Κοσμίδη στα μεγάλα γεγονότα και διακρίνει εύκρινως τον χαρακτήρα του άνδρός και την προσωπικότητά του. 'Η έισαγωγή και τά σχόλια της κ. Καραπάνου είναι λιτά, άπροσωπώλητα και πολύ βοηθητικά για τον άναγνώστη που προσεγγίζει μέσω μιας πρωτογενούς μαρτυρίας πολλά από τά γεγονότα της περιόδου 1941-1945 εκτός Ελλάδος αλλά με την άγωνία των έξοριστων.

